

KITÜNTETETTEK AUGUSZTUS 20. ALKALMÁBÓL

P. VASS JÁNOS,

a Magyar Művelődési Intézet
Népművészeti Főosztály Szakmai Házának munkatársa,
Népművelésért Díj

A Vízöntőtől a Szakmai Házig

A szántás-vetést nem, de minden egyéb folklórismeretet oktató, néprajzos, népművelő, népzeneész P. Vass János a néptáncosok Szakmai Házának „mindenesé” augusztus 20-a alkalmából „Népművelésért” kitüntetésben részesült.

- Gratulálok, és hadd faggassam egy kicsit a múlttól.

-Érdekes történet, ugyanis sohasem készültem népművelőnek, szakmámat tekintve néprajzos vagyok. Néprajz - történelem szakon végeztem az egyetemen, amellet nagyon régóta foglalkoztam a népzenevel.

Mint aktív zenész kerültem kapcsolatba a népműveléssel, hiszen akkoriban különféle amatőr csoportokban működtem közre, mint az Orfeo illetve a Vízöntő együttes. Ezen élmények egy életre meghatározóak voltak - lám a népzene ma is mindennapjaim gerincét alkotja.

1972-ben az Orfeo együttesel a Ki mit tud-on második helyezést értünk el - magyar illetve latin-amerikai népzenei játszottunk. Akkoriban Sebőék a Bartók együttesnél dolgoztak, így történt, hogy Novák Ferenc a Bihariból minket kért fel kísérő zenekarnak. Így kerültem én a néptáncos mozgalomba, mint zenész. Sokat jártunk Novák Ferencsel anyagot gyűjteni, és ebben az időben számos előadást tartottam a népi hangszeres zenéről.

1979-ben végeztem az egyetemen, tovább zenéltem a Bihariban, mikor kiderült, hogy Lelkes Lajos a néptáncosok Szakmai Házát szervezi a Művelődési Intézetben. Egy módszertani központot kívántak létrehozni koreográfusok, zenészek, táncosok részére, egy mindenki számára hozzáférhető gyűjtemény megteremtése volt a cél. Ily módon 1980. szeptemberében leszerződtem a Szakmai Házhoz.

Annak idején egészen sok támogatást kaptunk a minisztériumtól, lett videomagnónk, vágóasztalunk - így viszonylag jó alapokkal indultunk. Azóta egy tekintélyes archívumot hoztunk létre, melynek alapját az Akadémia Martin György által féltve őrzött anyaga, illetve színpadi koreográfiák, fesztiválok felvételei képezik. Amit tudtunk, megmentettünk a régi szalagokról - a gyűjteményt azóta is saját erőből igyekszünk gazdagítani. Számomra azok az anyagok a legkedvesebbek, melyeket a többiek, bárkik ajánlottak fel a „köz hasznára”. Hangzóanyagunk is széleskörű - mind a megjelent lemezek, mind saját gyűjtéseink megtalálhatók benne.

Igy lettem én foglalkozásom szerint népművelő, szakmám szerint néprajzos.

Közben elkezdtem tanítani is. Már vagy öt éve oktatok különféle néptáncosoknak szervezett továbbképző tanfolyamon, illetve Fótton a népi mesterségek középiskolájában. A folklór ismeret - ahogy én hívom, hiszen csak a szántás-vetés nem tartozik a tananyagba - már az érettségi tárgyak között van ebben az iskolában. Ügymond első mohikánként kezdtem a néprajz oktatását.

- Milyen a néprajz fogadtatása az iskolában? Mennyire érdeklődnek iránta?

Tapasztalataim szerint a tanítványaim - mind az idősebbek, mind a fiatalok - szeretik, amit és ahogy tanítok. Mégis, az érettségiig vezető út meglehetősen rögös. Ha valaki ilyen szak-középiskolába jár, és például fazekasnak készül, előfordul, hogy nem érdekli a matematika. Az, hogy a néprajz ne érdekelje, elfogadhatatlan lenne. Akkor felmerülne a kérdés, hogy mit keres itt. És hát pedig előfordul az is, hogy a néprajz se érdekel valakit. De a probléma nem ez. Valójában a háttér-műveltség hiánya az ijesztő, és ez az, amire minden tanár panaszkodik. A gyerekek életükben alig láttak térképet, meg kéne tanulniuk a földrajzot. És nekem ne mondják azt se, hogy például Somogy a Balaton alatt van, mert a Balaton alatt meder van, és Somogy attól délre található. Ezek siralmas dolgok. És a tudásuk hozzátartozik ahhoz, hogy valaki jó tanár legyen. És így lehet, hogy amikor egy osztály leérettségizik, az lehet nagyon jó érzés.

Ami a felnőtteket illeti, vannak akik tíz-tizenöt évig táncoltak, és mintha kizárólag tornáztak volna, nem is érdekli őket a szellemi háttér. Mások hihetetlen nyitottsággal és kíváncsisággal fordulnak a néprajz felé. Nekem az a véleményem, hogy nem csak a jobbra kettőt balra kettőt kell ismernie egy táncosnak, hanem a népszokásokat, a népviseleteket....Ezt illik tudni.

Tanfolyamainkon viszonylag nagy az érdeklődés, de nem vagyok benne biztos, hogy nem a papírgyűjtés-e a cél.

Az én életemben tulajdonképpen a tanárság pótolja a fellépések lámpalázát, izgalmát. Én annak idején is aggodó típus voltam, ez az adrenalin szint emelkedése a mai napig megmaradt....

- További megvalósulásra váró tervek, álmok ?

- Tankönyvet írok. A mostani irodalom teljesen használhatatlan abban az oktatásban, amit én művelek. Népcsoportokról, népszokásokról próbálok összeállítani egy könyvet, hogy tudjak miből feladni tanulni valót.

Szívesen kutatnék is, régóta dédelgetett álmom a magyarországi betyárság történetének feldolgozása, de erre se idő, se lehetőség. Sajnos.

Mindig akad annyi tennivaló, hogy nem kell azon gondolkodnom, vajon mi legyen a következő lépés. Szerencsére a kollegáimmal ellentétben, nekem nem kell adminisztrálni, nem kell a pénzt hajtani. És ez jó, mert nem is tudnám csinálni. A Szakmai Ház amolyan közvetítő iroda - megfordul itt az egész szakma.

Nagyon jól érzem itt magam, a munkám az életem - ezért is esett jól a kitüntetés, az elismerés. Köszönöm!

Zöld Krisztina

MÁTÉ LAJOS,
a Magyar Művelődési Intézet Előadó- és Vizuális Művészeti
Főosztály nyugalmazott főmunkatársa,
Népművelésért Díj

Lapunk kitüntettünkről a Szín 2/3-as számában
közölt életút-interjú.
Gratulálunk munkatársainknak!